

Vlinderen doe je met een kijker

Vlinderen met een netje is, behalve wellicht voor degene, die op een ludieke manier het buikje eraf wil trimmen, achterhaald. Een prima manier om vlinders goed te kunnen observeren zonder ze te storen blijkt de verrekijker te zijn. Er is echter wel enige aanpassing van de kijker nodig om vlinders die dichtbij zitten ook te kunnen begluren. Dé manier om uw vogelende vrienden over te halen ook eens naar vlinders te kijken.

De ware vlinderliefhebber wil vlinders goed bekijken en vaak is dat ook nodig om te weten hoe een vlinder heet. De meeste vlinders laten zich echter niet zo gemakkelijk bekijken en dat brengt ons voor een dilemma. Verzamelen doen we liever niet meer; er zijn er al zoveel in series opgeprikt dat genoeg bekend is over klassificaties en variaties, zeker van de Europese soorten. Tegenwoordig zijn we vooral geïnteresseerd in de ecologie van vlinders en om daar iets over te weten te komen moet je ze juist niet mee naar huis nemen. Vangen om te determineren en daarna loslaten is een andere mogelijkheid. Maar erg elegant is het nog steeds niet en het lijkt ook niet wenselijk als bij verdere popularisering van het vlinderen mensen op grote schaal met vangnetjes het veld in trekken.

Opvoedend wordt al hier en daar gepoogd mensen ertoe te bewegen een fototoestel in plaats van een netje mee naar buiten te nemen en inderdaad, een zelfgemaakte foto van een vlinder in zijn eigen omgeving roept later meer plezierige herinneringen op dan zo'n opgedroogd exemplaar in een doosje. Wat de determinatie betreft: ook met een standaardlens gefotograferde dagvlinders zijn later veelal eenvoudig op naam te brengen.

Dé oplossing voor het probleem om dagvlinders goed te willen bekijken zonder ze te vangen, is de verrekijker. Het

klinkt misschien alsof het wiel hier opnieuw wordt uitgevonden, maar in Nederland lijkt het gebruik van een kijker bij het vlinderen onbekend. Sinds ik met vlinderen begon, gebruik ik er een en het bevalt me uitstekend. Er zijn maar weinig soorten dagvlinders (ook in het buitenland), waarbij het niet lukt met een kijker de kenmerken te zien die voor de determinatie van belang zijn. Zo zie je, zonder dat het vlindertje zich om jou hoeft te bekommeren, al van meters afstand de stip in de cel van het Icarusblauwtje (*Polyommatus icarus*) of de blauwe kern in de achterrandsvlekken van het Heidelblauwtje (*Plebejus argus*). De weinige soorten waarbij herkenning met behulp van de kijker niet lukt, zijn over het

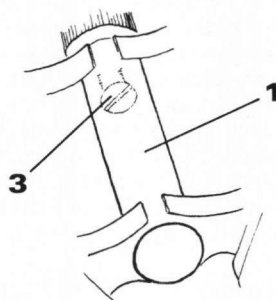
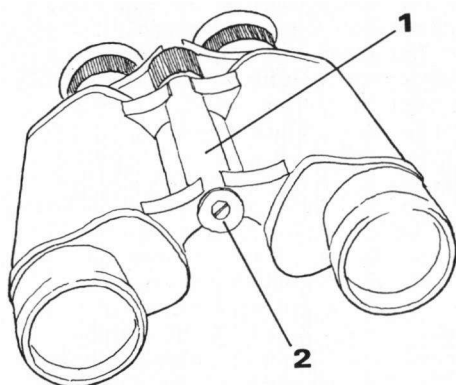
algemeen ook in de hand moeilijk op naam te brengen. De verrekijker brengt je ook op plaatsen waar het schepnet niet reikt: pages en weerschijnvlinders in boomkruinen die je daar eerder slechts vermoedde, worden werkelijkheid. Maar bovenal is het vlinderen met een kijker vlindevriendelijk en sportief.

Probleem is, dat er weinig kijkers zijn, waarmee een vlinder op twee of drie meter afstand nog scherp gezien kan worden. De meeste verrekijkers komen niet dichterbij dan vijf of zes meter en zijn daarmee ongeschikt voor het vlinderen. 'Close focus' kijkers bestaan echter wel, al kost het moeite ze te vinden. Zo is er de 'Zeiss aus Jena' 8x30 van ongeveer f 250,-. Het is echter ook mogelijk een oude of goedkope kijker geschikt te maken voor het kijken naar vlinders. Koop bijvoorbeeld een 6 of 8x30 kijker van f 60,- of f 70,-.

Midden over de verrekijker loopt een buis (1) (zie tekening), waarop beide kijkerhelften draaien. Aan de zijde van de grote glazen (objectieven) wordt deze buis afgesloten met een dopje dat vast zit met een klein schroefje (2). Draai deze los. Eronder blijkt een wat vreemd gevormde schroef te zitten, die u los moet zien te krijgen. Lukt het u niet, ga dan naar uw fietsenmaker of opticien, die heeft

er een tang voor. De middenbuis (1) van de kijker blijkt hol te zijn. Houd de holte in het licht en u ziet onderin een schroef (3). Draai deze een of meer slagen los. Kijk vervolgens eens door de kijker om te zien hoe dichtbij u scherp kunt stellen. Is het nog niet voldoende, dan kunt u eventueel de schroef geheel los draaien; hij blijft ten slotte zo'n beetje hangen in het vet waar hij in zit. Draai ten slotte de schroef met dopje (2) weer op hun plaats en u heeft een volwaardige vlinderkijker.

Het zou kunnen gebeuren dat bij het scherp stellen het gedeelte met de kleine glaasjes dat u tegen de ogen houdt (oculair), zo hoog opdraait, dat dit gedeelte los komt van de hulsjes die uit beide kijkerhelften steken. Dat is niet de bedoeling; draai voorzichtig terug tot juist over de hulsjes en draai schroef (3) vast of draai nooit meer zo hoog op. Afhankelijk van merk en type kijker, merkt u vanzelf hoe ver u kunt gaan en met welk resultaat voor het scherp stellen. Bij de meeste kijkers geeft dit geen problemen. Zelf gebruik ik een Russische 8x30 kijker 'БПУ5' van nog geen f 100,-, die op veel plaatsen te koop is. De schroef (3) kan bij deze geheel worden losgedraaid en de kijker kan tot minder dan 1½ meter scherp worden gesteld; een vlinder die op je voeten gaat zitten kun je er nog scherp mee stellen.

Figuur: Een gewone kijker is eenvoudig geschikt te maken om vlinders mee te observeren.